

Wymagania edukacyjne z języka polskiego dla klasy II

POZIOM PODSTAWOWY I ROZSZERZONY

Rok szkolny 2024-2025

Wymagania edukacyjne z języka polskiego dla klasy II

Na ocenę dopuszczający uczeń:

- określa ramy chronologiczne epok literackich;
- definiuje terminy literackie związane z historią literatury i kultury;
- streszcza teksty literackie omawiane na zajęciach (wskazane przez podstawę programową);
- wybiórczo zna treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej;
- przyporządkowuje utwory do danej epoki;
- rozpoznaje gatunki literackie;
- charakteryzuje bohatera literackiego, porównuje go z innymi
- realizuje pisemne formy wypowiedzi wprowadzane na lekcji;
- w wypowiedziach pisemnych i ustnych posługuje się językiem komunikatywnym
- w pracach pisemnych formułuje w większości poprawne wnioski;
- określa funkcje języka, rozpoznaje i tworzy różne akty mowy;
- rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy typowe np. dla epoki romantyzmu;
- w zakresie czytania ze zrozumieniem odtwarza informacje sformułowane wprost, odczytuje sens fragmentów (zdań, grupy zdań, akapitów), wyodrębnia główną myśl całego tekstu.

POZIOM ROZSZERZONY

- sytuuje w czasie i przestrzeni tylko najważniejsze wydarzenia literackie;
- rozpoznaje przybliżony czas powstania wskazanego tekstu kultury na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej;
- posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
- dostrzega niektóre typy błędów językowych.

Na ocenę dostateczny uczeń – oprócz wymienionych wyżej:

- posługuje się terminami literackimi związanymi z historią literatury i kultury;
- wskazuje cechy gatunków literackich;
- wyjaśnia ideę utworu, rozpoznaje problematykę, podejmuje próbę interpretacji
- rozróżnia charakterystyczne cechy stylu w tekstach z różnych epok;
- wyraża własne sądy na temat przeczytanych tekstów;
- zabiera głos w dyskusji

- w pracach pisemnych posługuje się poprawnym stylem, formułuje poprawne merytorycznie wnioski, trafnie komentuje fakty, umiejętnie stosuje akapity;
- w zakresie czytania ze zrozumieniem określa funkcję środków językowych w tekście retorycznym, formułuje tezę tekstu bądź fragmentu tekstu, odróżnia argumenty od przykładów oraz tezę od hipotezy;
- wskazuje środki językowe użyte w tekście;
- rozpoznaje obecne w utworach wartości typowe np. dla romantyzmu, określa ich związek z problematyką tekstu;
- charakteryzuje bohatera romantycznego;
- zna pojęcia poetyki historycznej: gatunki romantyczne – ballada, sonet, dramat romantyczny, epopeja romantyczna; synkretyzm rodzajowo – gatunkowy, kategoria ironii romantycznej; gatunki pozytywistyczne – nowela, opowiadanie, odmiany powieści pozytywistycznej;
- określa relacje między językiem narodowym a odmianami terytorialnymi;
- określa znaczenie terminów: dialekt, gwara, żargon;
- rozpoznaje i ocenia cechy kolokwialne w tekście pisanym;
- wskazuje filozoficzne podłoże romantyzmu, określa, na czym polegał przełom romantyczny i przedstawia rolę uczucia i wyobraźni w poznaniu;
- określa, na czym polegała romantyczna fascynacja światem duchowym, folklorem, średniowieczem;
- przedstawia romantyczną wizję historii jako pola aktywności człowieka;
- charakteryzuje realizm i naturalizm jako prądy dominujące w pozytywizmie, wskazuje nowe obszary zainteresowań literatury i preferowane gatunki, podając przykłady utworów literackich; na wybranych przykładach omawia poetykę nowel pozytywistycznych i wielkich powieści realistycznych;
- wskazuje w utworach okresu pozytywizmu przykłady obecności idei patriotycznych

POZIOM ROZSZERZONY

- odróżnia fakty od opinii;
- rozumie tematykę i problematykę omówionych utworów;
- dostrzega podstawowe konteksty interpretacyjne

Na ocenę dobry uczeń – oprócz wymienionych wyżej:

- charakteryzuje prądy artystyczne i intelektualne omawianych epok,
- samodzielnie interpretuje utwór, w tym w kontekście innych tekstów literackich;
- wiąże fakty literackie z historycznymi;
- ocenia i wartościuje postawę bohatera literackiego, wskazuje motywy jego postępowania;
- broni własnego zdania w dyskusji, popiera wypowiedź cytataami;
- wiąże fakty literackie z historycznymi;
- w pracach pisemnych posługuje się odpowiednią terminologią, dobrą składnią, ortografią, interpunkcją; w sposób przemyślany komponuje wypowiedź;

- w zakresie czytania ze zrozumieniem: nazywa środki językowe i określa ich funkcje w tekście;
- określa rolę toposów antycznych i biblijnych, typowych dla literatury staropolskiej i XIX wieku w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
- zna pojęcia poetyki historycznej: gatunki romantyczne – ballada, sonet, dramat romantyczny, epepeja romantyczna; synkretyzm rodzajowo – gatunkowy, kategoria ironii romantycznej; gatunki pozytywistyczne – nowela, opowiadanie, odmiany powieści pozytywistycznej;
- rozpoznaje stylizacje: gwarową i kolokwialną; wskazuje służące im środki i określa funkcje;
- przedstawia utwory literackie, w których dochodzi do głosu optymistyczny i pesymistyczny głos polskiego pozytywizmu.

POZIOM ROZSZERZONY

- charakteryzuje podstawowe prądy artystyczne i umysłowe oraz hasła programowe i idee poszczególnych epok;
- wskazuje i opisuje charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w omawianych tekstach literackich;
- hierarchizuje pod względem stopnia ważności wydarzenia literackie;
- rozpoznaje (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) czas powstania wskazanego tekstu kultury oraz określa jego powiązania z kontekstem historycznym;
- przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji;
- sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
- określa podstawowe funkcje tekstów.

Na ocenę bardzo dobry uczeń – oprócz wymienionych wyżej:

- rozróżnia konteksty filozoficzne epok;
- interpretuje teksty literackie, uwzględniając różnorakie konteksty kulturowe (ideowe, biograficzne itd.);
- tworzy pełen portret psychologiczny bohatera, porównuje go z innymi;
- sprawnie posługuje się poznaną terminologią teoretycznoliteracką;
- interpretuje i porównuje dzieło literackie z filmowym, teatralnym, dziełami sztuk pięknych
- w pracach pisemnych wykazuje się samodzielnością sądów, bogatym słownictwem, znajomością kontekstów kulturowych;
- wartościuje cechy różnych odmian języka, charakteryzuje język tekstów staropolskich;
- wykorzystuje analizowane teksty naukowe (historyczno-literackie i teoretyczno-literackie, filozoficzne) jako kontekst interpretacyjny dla utworów literackich;
- korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej wskazanej przez nauczyciela;

- zna pojęcia poetyki historycznej: gatunki romantyczne – ballada, sonet, dramat romantyczny, epopeja romantyczna; synkretyzm rodzajowo – gatunkowy, kategoria tragizmu, ironii romantycznej; wiersz sylabotoniczny; gatunki pozytywistyczne – nowela, opowiadanie, obrazek, odmiany powieści pozytywistycznej; pojęcia ze stylistyki i poetyki historycznej: dialektyzacja i archaizacja, symbol i sytuacje symboliczne;
- w utworze literackim; kracjonizm metafory i obrazu poetyckiego;
- potrafi wskazać i opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne tekstów romantycznych (np. nasycenia emocjonalne, „mowa uczuć”, specyfika i funkcje metaforyki oraz obrazów poetyckich), pozytywistycznych (np. przezroczystość stylu, kolokwializacja i ezopowość języka, naturalizm, weryzm);
- potrafi dostrzec i sfunkcjonalizować elementy tradycji romantycznej w utworze pozytywistycznym.

POZIOM ROZSZERZONY

- sprawnie wiąże fakty w łańcuchy przyczynowo-skutkowe i wyciąga wnioski;
- hierarchizuje pod względem stopnia ważności wydarzenia literackie, uzasadnia swój wybór;
- wskazuje i opisuje charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w omawianych tekstach literackich;
- sprawnie podaje (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) czas powstania wskazanego tekstu kultury oraz jego powiązania z kontekstami: historycznym, literackim, filozoficznym, biograficznym;
- zauważa rozmaite interpretacje tekstów kultury;
- samodzielnie ocenia wydarzenia kulturalne;
- przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji;
- rozróżnia pojęcia błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi, rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych; określa funkcje tekstów (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną, poznawczą, komunikacyjną i społeczną);
- odróżnia fakty od opinii, tworzy własne opinie i konfrontuje je z innymi poglądami;
- posługuje się odpowiednią terminologią dotyczącą literatury i innych tekstów kulturowych
- podaje przykłady utworów literackich kontynuujących tradycje romantyczne

Na ocenę celujący uczeń – oprócz wymienionych wyżej:

- wykazują rozległą wiedzę i erudycję z zakresu historii literatury;
- wykazuje własne zainteresowania sferą kultury, np. czyta prasę literacką, bierze udział w konkursach;
- w pracach pisemnych funkcjonalnie wykorzystuje materiał literacki spoza kanonu lektur;
- samodzielnie korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej;

- wypowiada się w pięknej, bezbłędnej polszczyźnie, wypowiedzi ucznia są erudycyjne.

POZIOM ROZSZERZONY

- sprawnie wiąże fakty w łańcuchy przyczynowo-skutkowe i wyciąga wnioski;
- wskazuje i opisuje charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w omawianych tekstach literackich;
- bezbłędnie podaje (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) czas powstania wskazanego tekstu kultury oraz jego powiązania z różnymi kontekstami
- zauważa rozmaite interpretacje tekstów kultury i je ocenia;
- zna literaturę dotyczącą sztuki i wydarzeń kulturalnych, stosuje tę wiedzę w różnych sytuacjach problemowych;
- trafnie określa funkcje tekstów i podaje intencję autora, wykorzystując celowo dobrane konteksty
- precyzyjnie posługuje się odpowiednią terminologią dotyczącą literatury i innych tekstów kultury